

Hekimoğlu Nüshası Üzerinden Tekrarlı/Mükerrer Ayetlerde Denklik ve Farklılıklar

Öz: Kur'an'daki bazı ayetlerin yine Kur'an metni içinde olduğu gibi tekrar edildiği görülmektedir. Bunlar tekit, talim, tazim gibi amaçlar yahut Kur'an, sistematik yazılı metin süreçlerinden bağımsız bir şekilde yirmi üç yılda peyderpey indirilirken olayların veya bağlama uygun düşen sözlerin yinelenmesi ile açıklanabilir. Arapça Kur'an metninin başka bir dile aktarımı söz konusu olduğunda bu tekrar eden/mükerrer ayetlerin görünümü ayrıca dikkat çekicidir. Kelime kelime Kur'an tercümeleri, Arapça cümleler paralelinde yapıldığı için Türkçe cümle öğelerinin bir araya geliş özelliklerini kurallılık düzeyinde yansıtmamakla birlikte anlam yine de söz konusu unsurlar için bir örgütlenmeyi gerekli kılmaktadır. Aynı anlamı hedef dilde tamamlarken değişen aktarma unsurları ise anlam örgütlenmesinde fark ortaya koymaktadır. Buradan hareketle, aynı ayetin farklı yerlerdeki çevirilerini leksik, morfolojik ve sentaktik yapıları bakımından karşılaştırmak gerek ek ve kelime gerekse cümle düzeyindeki denklikleri yansıtmaktadır. Bu çalışmada, Harezmi sahasına ait önemli bir tercüme olan ve Kur'an'ın bütününe tercümesini içeren Hekimoğlu nüshasındaki mükerrer ayetler incelenecek; bir ayetin aynı tercüme metnindeki farklı aktarımların biçimleri gösterilecektir. Kur'an'da yinelenen ayetler, tekrarin edebî ve söylemsel hedeflerinden bağımsız olarak metin içi sınırlarda değerlendirilecek, söz dizimi bütünlüğü içindeki denkliklere odaklanılarak Arapça kelimenin hangi Türkçe kelime ile karşılandığını tespitine yönelik örneklerden farklı bir yol izlenecektir. Tercümedeki denklik ve farklılıklar mükerrer ayetler üzerinden bir mukayese ile sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Denklik, Mükerrer Ayetler, Hekimoğlu Nüshası, Kur'an Tercümesi.

Equivalence and Differences in Repeated Verses on the Hekimoğlu Copy

Abstract: It is seen that some verses in the Holy Quran are repeated exactly in the same. The reasons for this may be for purposes such as reiteration, drilling, and out of respect, or it may be that the same events or the words related to the context repeated while the verses were gradually given during twenty three years, independent of systematic written text processes. When it comes to translating the Arabic Quranic text into another language, the appearance of repeated verses is particularly striking. Since word-by-word Quranic translations are made in parallel with Arabic sentences, they do not reflect the regularity of Turkish sentence elements' cluster features, but the meaning still requires an organization for the elements in question. While giving the same meaning in the target language, changing elements of translation reveal differences in the organization of meaning. Based on this, comparing the translations of the same verse in different places in terms of lexical, morphological, and syntactic structures will reflect equivalences at both the suffix, word and sentence levels. In this study, repeated verses in the Hekimoğlu copy of the Quran which is a significant translation and belongs to Harezmi field are evaluated. Different versions of translations of a verse are shown. Repeated verses in the Quran are evaluated within the boundaries of the text, independent of the literary and discursive purposes of the repetition. The focus has been on equivalences within the syntactic integrity and thus a different path has been followed from studies that determine which Turkish word corresponds to which Arabic word. Equivalences and differences in translation will be presented through a comparison of repeated verses.

Keywords: Equivalence, Repeated Verses, Hekimoğlu Copy, Quran Translation.

TÜRK LÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI
JOURNAL OF TURKOLOGY RESEARCH
57. SAYI / VOLUME
2025-BAHAR / SPRING

Sorumlu Yazar Corresponding Author

Dr. Öğr. Üyesi
Gülşen ÖZÇAMKAN AYAZ

Trabzon Üni.
İnsan ve Toplum Bilimleri Fak.
Türk Dili ve Edebiyatı Böl.
gulsenozcamkans@hotmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-5842-8788>

<https://ror.org/04mmwq306>

Gönderim Tarihi
Received
08.11.2024

Kabul Tarihi
Accepted
15.04.2025

Yayın Tarihi
Published
01.06.2025

Atıf
Citation
Özcamkan Ayaz, Gülşen. "Hekimoğlu Nüshası Üzerinden Tekrarlı/Mükerrer Ayetlerde Denklik ve Farklılıklar." *Türk Lük Bilimi Araştırmaları*, no. 57, 2025, ss. 95-117.
<https://doi.org/10.17133/tubar.1581495>

MAKALE BİLGİLERİ / INFORMATION	
Hekimoğlu Nüshası Üzerinden Tekrarlı/Mükerrer Ayetlerde Denklik ve Farklılıklar <i>Equivalence and Differences in Repeated Verses on the Hekimoğlu Copy</i>	
Makale Türü <i>Type of Article</i>	Araştırma Makalesi <i>Research Article</i>
Yazarların Katkı Düzeyi <i>Contribution Level of Authors</i>	Birinci Yazar: %100 <i>First Author: %100</i>
Etik Kurul Onayı <i>Ethics Committee Approval</i>	Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur. <i>The study does not require ethics committee approval.</i>
Finansal Destek <i>Financial Support</i>	Çalışmada finansal destek alınmamıştır. <i>The study received no financial support.</i>
Çıkar Çatışması <i>Conflict of Interest</i>	Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır. <i>There are no potential conflicts of interest in the study.</i>
Yapay Zekâ Kullanımı <i>Use of Generative AI</i>	Çalışmada yapay zekâ kullanılmamıştır. <i>Artificial intelligence was not used in the study.</i>
Değerlendirme <i>Review</i>	Üç dış hakem, çift taraflı kör hakemlik. <i>Three external referees, double blind.</i>
Benzerlik Taraması <i>Similarity Screening</i>	Dergipark, intihal.net üzerinden yapılmıştır. <i>The screening was done through Dergipark, intihal.net.</i>
Etik Beyan <i>Ethical Statement</i>	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. <i>It is declared that scientific and ethical principles were complied with during the preparation of this study and that all the studies are mentioned in the bibliography.</i>
Etik İhlal Bildirimi <i>Ethical Violation Report</i>	turklukbilimi@gmail.com
Telif Hakkı ve Lisans <i>Copyright and License</i>	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. <i>The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 license.</i>

Giriş

Sınırlı sayıdaki dil sesleri ile sonsuz sayıdaki dizgeler üzerinden iletişimin yazılı ve sözlü malzemesi ortaya konulur. Bu bağlamda ileti, yapısı ve içeriği bakımından fonetik, morfolojik, leksik, sentaktik ve semantik düzeyde tekrarlı bir kodlama niteliği gösterebilir. “Bir konuşma veya yazıda aynı düşüncüyü, kelimeyi birçok defa söyleme”¹ şeklindeki tanımı, tekrarın söze ve anlama ilişkin iki farklı boyutuna işaret eder. Yineleme² ve genelemelerin³ dilde iletişim değeri açısından estetik ve pragmatik türlü işlevleri söz konusudur. Dilin rutin ve ritimsiz kullanımında bile birtakım seslerin tekrarı kaçınılmazken ritmik ve analogik yapılarla şekillenen tekrarlar; ahenk duygusu, anlatımı güçlendirme, kalıcılığı sağlama gibi bazı amaçlara hizmet eder. İçerik vurgusu, aynı anlamın farklı yapılardaki cümlelere yüklenmesi suretiyle elde edilebilir. Sesbirimlerin tekrarı zorunluluğa, morfolojik olanları ise seçimliğe yatkındır; çünkü seslerin değil, fakat sesler aracılığıyla sestten büyük birimlerin alternatifi üretilebilir. Bu, sözcük ve cümle yinelemelerinde tekrar kastını belirgin kılar. Öte yandan, söz tekrarları, tekrarın işlevlerinden bağımsız; stilistik tercihler olarak da bir metin içinde gerçekleşebilir. Bir metinsel bütünlük içinde, aynı sözlerin yahut söz birliklerinin yinelenmesi tekrar kastından değil, ifade seçimlerinden kaynaklanabilir. Başka bir deyişle, yine aynı anlama gelecek söz ya da söz birliği, aynı yahut benzer bağlamlarda yeniden kullanılabilir. Bir metin akışında aynı olay, durum, duygu ya da düşüncenin yinelenmesi de dil birimlerinin tekrarının sebebi olabilir.

Gerek tekit, talim, tazim gibi amaçlarla gerekse sistematik yazılı metin süreçlerinden bağımsız bir şekilde yirmi üç yıllık bir aralıkta peyderpey indirilirken aynı olayın farklı yerlerdeki tekrar anlatımında sözün yinelenmesi suretiyle Kur’an-ı Kerim’de de birtakım ayetlerin tekrarı söz konusudur.⁴ Kur’an’daki tekrarlar⁵ lafzi ve manevi olmak üzere iki boyutta değerlendirilmektedir. Lafzi tekrar, anlam biriminin aynı sözlerle tekrar edilmesidir. Bir

¹ www.sozluk.gov.tr [Erişim Tarihi: 21.10.2024].

² “1. Tekrarlama. 2. Bir cümle içinde veya arka arkaya gelen cümlelerde bir kelimenin veya bir parçanın tekrarlanması.” www.sozluk.gov.tr [Erişim Tarihi: 21.10.2024].

³ “Bir düşüncenin başka başka sözlerle yeniden anlatılması.” www.sozluk.gov.tr [E.T: 21.10.2024].

⁴ Kur’an’da tekrarın bulunup bulunmadığı konusunda ayrılan görüşler mevcuttur. Kur’an’da tekrarların bulunduğunu ve bunların vurgu, pekiştirme gibi amaçlarının olduğunu savunanların yanında bir görüşe göre de Kur’an’da konu ve fikirlerin değil; sözcüklerin tekrarı vardır. Kur’an’daki tekrarlar, makul ve makbul tekrarlar olup okuyucuyu usandırmaz. Başka bir grup da Kur’an’da tekrarın olmadığını, tekrar gibi görünen ayetlerin birtakım hikmetlerle Kur’an’ın icaz yönünü oluşturduğunu iddia etmektedir (Eren 92-95)

⁵ Farklı görüşleri yansıtan “tekrar” tanımları söz konusudur. Örneğin Zerkeşi, tekrarı anlatımın uzunluğundan ötürü, ilkinin unutulması endişesiyle ve anlamı kuvvetlendirmek için lafzın ya da eş anlamlısının iadesi olarak tanımlar (Baş 13, Zerkeşi 13’ten). Fadl Hasan Abbâs’ın tekrarı tanımlaması ise aynı lafzın aynı bağlamda aynı anlamı ifade etmek üzere iade edilmesi şeklindedir (Baş 14, Fadl Hasan Abbâs 19’dan).

ayetin olduğu gibi tekrarı “ayni tekrar”, küçük bazı değişikliklerle tekrarı ise “kısmi tekrar” sayılmaktadır. Manevi tekrarda ise aynı anlamın farklı sözlerle ifade edilmesi söz konusudur. Lafzın tekrarı, durum, olay ya da manayı tekrar etmenin yollarından biri olduğundan lafzi ve manevi tekrarlar iç içedir. Arapça Kur’an metninin başka bir dile aktarımı söz konusu olduğunda ise tekrar eden/ mükerrer ayetlerin görünümü ayrıca dikkat çekicidir.⁶ Aynı bağlamda aynı anlama gelen ayet ve kavramların aynı meal çalışmalarındaki farklı aktarımlarını bir çeviri sorunu olarak değerlendiren Pak (2004), bu durumun sebepleri olarak şunları sıralar: Bazı kelimeler için tefsir kaynaklarında birden çok tevlin bulunması ve mükerrer ayetlerde mütercimnin farklı tevilleri tercih etmesi, mükerrer ayetlerin bazılarında tefsiri bazılarında ise lafzi tercümenin yapılmış olması. Pak, meal sahiplerinin farklı kullanımlarla ifadeyi zenginleştirme gayretlerini de bir ihtimal olarak anmış ancak sıralama itibarıyla birbirine yakın olan mükerrer ayetlerin hemen hemen aynı ifadelerle aktarılmış olmasının bu ihtimali zayıflatmış olduğunu ifade etmiştir (Pak 39). Örneğin, Bakara 2/60, Araf7/74, Hûd 11/85, Şuârâ 26/183 ve Ankebût 29/36’da lafzen ve manen aynıyla geçen ifadeler, on farklı Türkçe mealde müelliflerin leksik ve sentaktik tercihleri doğrultusunda çeşitlilik göstermektedir (bk. Ek) Çantay, cümlelerin zarf kısmını (bir yerdeki “olup” dışında) “yer yüzünde fesadçılar olarak” biçiminde aktarırken yüklemeleri *taşkınlık yap-*, *fenâlık yap-*, *bozgunculuk et-/yap-* şeklinde çeşitlendirmiştir. Benzer şekilde Doğrul’un *fesat çıkar-*, *fesada ver-* ve *kötülük işle-*, *fesat çıkar-* yapılarıyla nitelendirdiği yüklemeler *asi ol-*, *şımar-*, *fenalık yap-*, *düzeni boz-* diye sıralanmakta; son ayette ise *dolaş-* fiili Ar. ‘*aşâ* fiilinin tam karşılığı olmamakla beraber anlam, zarfın desteğiyle sağlanmıştır: “kötülük işleyerek, fesat çıkararak dolaşmayın”. Esed’in dili İngilizce olan orijinal çalışmasında beş ayet de aynı cümleyle Arapçadan aktarılmıştır: “And do not act wickedly on earth by spreading corruption.” (Pak 34). Ancak, Arapçadan İngilizceye birebir aynı cümlelerle çevrilen mükerrer ayetin Türkçeye farklı kelime ve dizim tercihleriyle aktarılması özellikle dikkat çeker.

Amaç

Kelime kelime Kur’an tercümeleri, Arapça cümleler paralelinde yapıldığı için Türkçe cümle öğelerinin bir araya geliş özelliklerini kurallılık düzeyinde yansıtmamakla birlikte anlam yine de söz konusu unsurlar için bir

⁶ Kur’an’daki yinelenen kısımlar ve bunların “yinelenen çevirileri” zaman ve metin sınırları bakımından farklı olmakla beraber aynı metnin tekrarla çevrimi noktasında “yeniden çeviri” kavramını hatırlatmaktadır. Yeniden çeviri eylemi, bir metnin çevrilme işinin çeşitli sebeplerle tekrarlanmasıdır. İlk çeviriden sonra aynı kişi tarafından yahut farklı kişilerce yapılmış her bir çeviri, yeniden çeviridir. Yeniden çevirinin gerekleri, hedef kültür tarafında şekillenir; ilk çevirinin ürettiği anda yahut zamanla hedeflenen işlevi sağlamadığı düşüncesi, yeni bir çeviriye sebep olabilir. Çağdaş yeniden çeviriler için yayıncı stratejileri, tarihî olanlar için ise iletişim/ paylaşım kısıtlılığı göz ardı edilmemelidir. Kutsal metinler, yeniden çevirinin önemli bir varlık sahasıdır.

örgütlenmeyi gerekli kılmaktadır. Aynı anlamı hedef dilde tamamlarken değişen aktarma unsurları ise anlam örgütlenmesinde fark ortaya koyar. Buradan hareketle, aynı Arapça ifadenin farklı yerlerdeki çevirisini leksik, morfolojik ve sentaktik yapılanış bakımından karşılaştırmak gerek ek ve kelime gerekse cümle düzeyindeki denklikleri yansıtacaktır. Anlam aktarımında çeşitlenen yolları göstermenin yanı sıra mükerrer ayet tercümelerinin karşılaştırılması, Arapça ayetlerin anlaşılma biçimleri ile ilgili yorumlara da imkân tanır. Bu çalışmada, Kur'an'da yinelenen ayetler, tekrarın edebî ve söylemsel hedeflerinden bağımsız olarak metin içi sınırlarda değerlendirilmiş, söz dizimi bütünlüğü içindeki denkliklere odaklanılarak Arapça kelimenin hangi Türkçe kelime ile karşılandığını tespitiye yönelik örneklerden farklı bir yol izlenmiştir.

Kapsam-Sınırlılıklar

Çalışma, Hekimoğlu Nüshası Kur'an tercümesinde ek, kelime ve cümle düzeyinde farklılık gösteren mükerrer ayetler üzerinde şekillenmiştir. Tasnif edilen örneklerden başka, Kur'an'da Mâide 5/10-Mâide 5/86, En'am 6/15-Zümer 39/13, Kehf 18/89-92, Tâhâ 20/24-Naziat 79/17, Şuârâ 26/173-Neml 27/58, Şuârâ 26/66-Sâffât 37/82, Şuârâ 26/147-Duhân 44/52, Saffat 37/27-Tur 52/25; Sâffât 37/81-111-132; Zuhurf 43/42-Duhân 44/2, Hakka 69/21-Kâria 101/7, Hakka 69/40-Tekvir 81/19, Müzemmil 73/19- İnsan 76/29, Mürselât 77/ 15, 19, 24, 28, 37, 40; Mürselât 77/15-Mutaffifin 83/10; İnfitar 82/13-Mutaffifin 83/22, Mutaffifin 83/9-20, Mutaffifin 83/23-35, İnşikâk 84/2-5 ayetleri de mükerrer olup bunların Hekimoğlu nüshasındaki tercümeleri -seslik durumlar dışında- farklılık sergilemediğinden ayrıca gösterilmemiştir.

Materyal

Çalışmada, mükerrer ayetlerden hareketle denklik ve farklılıkların seyrini görmek üzere Harezmi sahasına ait önemli bir tercüme olan *Hekimoğlu Kur'an Tercümesi* esas alınmıştır. 1363 yılında istinsah edilmiş, satır arası ve tefsirsiz bu tercüme, Kur'an'ın bütünü'nün tercümesini içermesi bakımından muhtelif sıralardaki ayetlerin karşılaştırmalarına elverişlidir. Nüsha üzerinde Güliden Sağol tarafından çalışılmış olup incelemede de Sağol'un okuduğu metin üzerinden ilerlenmiştir.

1. Denklikler

“Denklik” ifadesi ile -lehçeleşme durumundan bağımsız- anlam bakımından eş/yakın ve eşlenik olma durumu⁷ kastedilerek mükerrer ayetlerden hareketle leksik, morfemik ve sentaktik bazı denklikler tespit edilmiş ve gruplandırılarak aşağıda dikkatlere sunulmuştur.

⁷ Gülsevin (277), farklı lehçelerin karakteristiği olarak denklik gösteren kelime ve ekler için “denk çiftler” terimini kullanmıştır. Denkliklerin bu bakış açısıyla ele alındığı çalışmalar olarak bkz. Ağca (7-11), Kuybu Durmaz (307-316), Şimşek (299-319).

1.1. Kelime/Kelime Grubu Düzeyinde Denklikler

Öge sayısı aynı yahut değişebilen denk birimler farklı kelime tercihi, birleşik yapılar, tarif, Türkçe terim üretme gibi yollarla aynı anlamı sağlamaktadır:

Bakara 2/47 “Ay Ya‘küb oğulları! Yâd kıling ni‘metimni, ol kim edğülük kıldım sizing üze. Taķı haķıķat üze men arturdum sizni zamānening ‘āamları üze.” (Sağol 7)			Bakara 2/122 “Ay Ya‘küb oğulları! Anging ni‘metimni, ol kim edğülük kıldım sizing üze; taķı haķıķat üze men arturdum sizni, zamānening ‘āamları üze.” (Sağol 15)		
Bakara 2/60 “Taķı mübālağat kılmang fesād içinde yirde, fesād kılğanlar, ya‘nī fesād kılurıngız hālda.” (Sağol 8)	Araf 7/74 “Taķı mübālağat kılmang fesād içinde yirde, fesād kılğanlar.” (Sağol 113)	Hud 11/85 “Taķı fesād kılmang yirde, fesād kılğanıñız hālda.” (Sağol 164)	Şuara 26/183 “Taķı haddin kiçmeng yirde, fesād kılğanlık <hālda>.” (Sağol 280)	Ankebut 29/36 “Taķı haddin keçmeng yirde, fesād kılğanlar.” (Sağol 301)	
Bakara 2/134 “Ol bir öğür turur, keçtiler. Anlarğa oķ ol kim kazğandılar taķı sizge ök anı kim kazğandıngız. Taķı sorulmas siz ol nirsedin kim, irdiler kılurlar.” (Sağol 16)			Bakara 2/141 “Ol öğürī turur kim keçtiler. Anlarğa oķ ol nirse kim kazğandılar, taķı sizge ök ol kim kazğandıngız. Taķı sorulmas siz ol nirsedin kim irdiler kılur.” (Sağol 17)		
Bakara 2/162 “Cāvidānalıķ hālında anıñ içinde. Yüngül kılınmas anlardın kın taķı mühlet birilmesler. ” (Sağol 19)			Âl-i İmran 3/88 “Cāvidānalar anıñ içinde. Yüngül kılınmas anlardın kın taķı anlar küyülmezler. ” (Sağol 44)		
Âl-i İmrân 3/182 “Ol anıng birle kim burun kiçürdi eligleringiz. Taķı haķıķat üze Tangrı irmez küç kılğan kıllarğa.” (Sağol 52)			Enfal 8/51 “Ol munung birle kim aşnu kiçürdi eligleringiz, haķıķat üze Tangrı, irmes küç kılğan kıllarğa.” (Sağol 130)		
Araf 7/15 “Aydı: “Haķıķat üze sen, mühlet birilmişlerdin sen.” (Sağol 108)	Hicr 15/37 “Aydı: “Haķıķat üze sen, mühlet birilmişlerdin. ” (Sağol 190)	“Aydı: “Haķıķat üze sen, mühlet birilmişlerdin. ” (Sağol 190)		Sad 38/80 “Aydı: “Haķıķat üze sen, zamān birilmişlerdin sen.” (Sağol 348)	
Araf 7/183 “Taķı mühlet birgey miz anlarğa, haķıķat üze hiyelim küçlüğ.” (Sağol 123)			Kalem 68/45 “Taķı mühlet birür men anlarğa, haķıķat üze benim keydim ingen küçlüğ.” (Sağol 446)		
Araf 7/108 “Tarttı ya‘nī çıkardı elgini, ol uğurda ol aķ baķğanlarğa.” (Sağol 116)			Şuârâ 26/33 “Taķı tarttı elgini, ol vaktın ol aķ baķğanlarğa.” (Sağol 274)		

Tevbe 9/33 “Ol ol kim ıddı yalawaçını köni yol birle taķı ħaknung dīni birle; munung üçün kim yāri birse dīn üze ħamuğı, eger niçeme yigrense müşrikler .” (Sağol 136)	Saff 61/9 “Ol ol kim ıddı yalawaçını, köni yol birle taķı rāstlıķ dīni birle, munung üçün kim ğālib kılsa dīn üze ħamuğı, taķı eger yigrense ortak hoşğanlar .” (Sağol 433)
Tevbe 9/73 “Ay peygāambar! Tokuşğul kāfırlar birle taķı münāfıķlar birle, taķı iriglik ħılğıl anlar üze. Taķı sığıngu yirleri tamuğ taķı neme yawuz ħaytgu yir !” (Sağol 140)	Tahrim 66/9 “Ay peygāambar! Cihād ħılğıl kāfırlar birle taķı münāfıķlar birle. Taķı iriglik ħılğıl anlar üze. Taķı sığıngu yirleri tamuğ, taķı neme yawuz yaniş !” (Sağol 442)
Hūd 11/77 “Taķı ol vaķtın kim keldi yalawaçlarımız Lūtğa, ħayğurtuldı anıñ birle taķı tar boldı anlarınñ birle köngül yanındın .” (Sağol 164)	Ankebut 29/33 “Taķı ol vaķtın kim keldi yalawaçlarımız Lūtğa, ħadğurtuldı anlarğa, taķı tar boldı anlarınñ birle tākāt yanındın .” (Sağol 300)
İbrahim 14/20 “Taķı irmes ol, Tangrı üze küçey .” (Sağol 185)	Fâtır 35/17 “Taķı irmes ol, Tangrı üze yığılğan ” (Sağol 329)
Hicr 15/30 “Secde ħıldı fırişteler ħamuğları ħamuğ .” (Sağol 189)	Sâd 38/73 “Secde ħıldı fırişteler ħamuğları birikip ,” (Sağol 348)
Hicr 15/34 “Aydı: Çıķıl andın, ħaķıķat üze sen la’net ħılınmış .” (Sağol 189)	Sad 38/77 “Aydı: Çıķıl andın, ħaķıķat üze sen sürülmış !” (Sağol 348)
Hicr 15/36 “Aydı: “İdim! Mühlet birgil manga, ħoparılır küninge tigrü.” (Sağol 348)	Sâd 38/79 “Aydı: “İdim! Zamān birgil manga, ħopğarlıyur küninge tigrü.” (Sağol 348)
Nahl 16/55 “Munung üçün kim küfr ketürseler, ol nirse birle kim birdük anlarğa. Menfa’at alıng, bilgey siz.” (Sağol 197)	Rum 30/34 “Munung üçün kim küfr ketürseler, ol nirsege kim birdük anlarğa. Asıg alıng, bilgey siz.” (Sağol 306)
Meryem 19/37 “Ĥilāf ħılıştı ögürler , aralarındın.” (Sağol 224)	Zuhuf 43-65 “Ĥilāf ħılıştılar bölük bölük bolğanla<r> aralarında.” (Sağol 377)
Müminun 23/5 “Taķı anlar kim, anlar uvut yinleri saķlağanlar;” (Sağol 253)	Mearic 70/29 “Taķı anlar kim anlar ferclerini saķlağanlar,” (Sağol 451)
Müminun 23/6 “Meger cüftleri üze, yā ol nirse üze kim erklendi sağ eligleri. Ĥaķıķat üze anlar malamāt ħılınmışlarınñ önginleri.” (Sağol 253)	Mearic 70/30 “Meger cüftleri üze, yā ol kim erklendi sağ eligleri. Anlar malamāt ħılınmış irmezler.” (Sağol 451)

Müminun 23/7 “ Kim kim istese aning angrusını, anlar anlar haddin keçgenler.” (Sağol 253)		Mearic 70/31 “ Kim istese aning angrusını, anlar anlar haddin keçgenler.” (Sağol 451)	
Şuârâ 26/171 “meger kurtğanı , qalğanlar içinde.” (Sağol 280)		Sâffât 37/135 “Meger bir qarı tışını , qalğanlardın.” (Sağol 342)	
Neml 27/81 “Taķı irmez sen közsüzlerning köndürgeni, azğunluqlarındın. Eşittürmes sen meger ol kim irsege kim biter âyatlarımızğa, anlar boyun sügenler.” (Sağol 288)		Rûm 30/53 “Taķı irmes sen közsüzlerning köndürgeni, azğunluqlarındın; işittürmes sen, meger ol kim irsege kim imân ketrür âyatlarımızğa, taķı anlar boyun sügenler.” (Sağol 308)	
Sâffât 37/80 “Biz aning mengizlig cezâ birür miz, edgölük qılğanlarğa.” (Sağol 340)	Sâffât 37/121 “Biz aning mengizlig yanut birür miz, körklüglük qılğanlarğa.” (Sağol 341)	Sâffât 37/131 “Biz aning mengizlig yanut birür miz, körklüg qılğanlarğa.” (Sağol 342)	Mürselât 77/44 “Biz aning mengizlig yanut birür miz, edgölük qılğanlarğa.” (Sağol 465)
Zuhuf 43/83 “Kođul şürü ^c qılsunlar taķı oynasunlar, ançağa tigi kim satğaşsalar ol künleringe kim va ^c de qılınurlar.” (Sağol 378)		Mearic 70/42 “Kođul anlarını; şürü ^c qılsunlar taķı oynasunlar, ançağa tegrü kim satğaşsalar ol künleringe kim va ^c de qılınurlar.” (Sağol 451)	
Tûr 52/40 “Yâ tiler mü sen anlardın yanut, anlarğa lâzım bolğan nirsedin basılmışlar? ” (Sağol 405)		Kalem 68/46 “Yâ tiler mü sen anlarğa ter, anlar ğarâmetdin basıqmışlar? ” (Sağol 447)	
Tûr 52/41 “Yâ anlarning qatında mu örtüglüg , anlar bitiyürler?” (Sağol 405)		Kalem 68/47 “Yâ anlar qatında mu Levhü’l-Mahfûz , anlar bitiyürler?” (Sağol 447)	
Kamer 54/16,21 “Neteg boldı qınım taķı qorqutğanlarım! ” (Sağol 410)		Kamer 54/30 “Neteg irdi qınım taķı qorqutmaqım! ” (Sağol 411)	
Vakıa 56/13 “Bir uluğ cemâ ^c at burunkı-lardın ” (Sağol 416)		Vakıa 56/ /39 “Bir uluğ cemâ ^c at avvalqılardın ” (Sağol 417)	
Vâkıa 56/74 “ Arıqlağıl uluğ İdingning atı birle.” (Sağol 418)	Vâkıa 56/96 “Taķı tesbîh kılğıl , uluğ Tangrıning atı birle.” (Sağol 419)	Hakka 69/52 “ Tesbîh kılğıl , İdingning uluğ atı birle.” (Sağol 450)	
Vakıa 56/67 “Biz mağrûmlar .” (Sağol 418)		Kalem 68/27 “Biz ülüşsizler .” (Sağol 446)	

Haşr 59/1 “Tesbîh kıldı Tangrıga, ne kim kökler içinde tağı ol nirse kim yirde. Tağı ol yinggen, hikmetlig.” (Sağol 427)	Saf 61/1 “Tesbîh kıldı Tangrıga, ol nirse kim kökler içinde tağı ol kim yirde. Tağı ol yinggen, hikmetlig.” (Sağol 432)
Kalem 68/15 “Ol vaktın kim okınur anıng üze âyatlarımız, aydı: “ Burunkıların g bâtil sözleri”” (Sağol 446)	Mutaffifin 83/13 “Ol vaktın kim okınur anıng üze âyatlarımız, aydı: “ Av-va nkılarnıng bâtil sözleri”” (Sağol 474)
Müddesir 74/55 “Kim kim tilese, zıkr kılğay anı.” (Sağol 460)	Abese 80/12 “Kim tilese, annğay anı.” (Sağol 470)
Naziat 79/33 “Menfa’at üçün, sizge tağı cânvarların gızğa.” (Sağol 469)	Abese 80/32 “Menfa’at birmek üçün sizge tağı köliklerin gızge.” (Sağol 471)

1.2. Morfemik Denklikler

Bir kısım örnekte ise morfemlerin işlevsel denkliği söz konusudur. Örneğin; “hikmet birle iş kılğan”, “hikmetlig”dir yahut “anların Ġdisi”- “Ġdileri” örneğinde olduğu gibi tamlayan kısmında gösterilmeyen üçüncü çoğul zamiri, tamlanan ekinde işaretlenmek suretiyle de aynı tamlama kurulabilir.

Bakara 2/162 “ Câvidānalık hālinda anıñ içinde. Yüngül kılınmas anlardın kın tağı mühlet birilmesler.” (Sağol 19)		Âl-i İmran 3/88 “ Câvidānalar anıñ içinde. Yüngül kılınmas anlardın kın tağı anlar küyülmezler.” (Sağol 44)			
Bakara 2/60 “Tağı mübālağat kılmang fesād içinde yirde, fesād kılğanlar, ya’ nî fesād kılurın gız hāl da.” (Sağol 8)	Araf 7/74 “Tağı mübālağat kılmang fesād içinde yirde, fesād kılğan lar.” (Sağol 113)	Hud 11/85 “Tağı fesād kılmang yirde, fesād kılğanıñız hāl da.” (Sağol 164)	Şuara 26/183 “Tağı haddin kiçmeng yirde, fesād kılğanlık <hāl>.” (Sağol 280)	Ankebut 29/36 “Tağı haddin keçmeng yirde, fesād kılğan lar.” (Sağol 301)	
Bakara 2/134 “Ol bir öğür turur, keçtiler. Anlarğa oğ ol kim qazğandılar tağı sizge ök anı kim qazğandınız. Tağı sorulmas siz ol nirsedin kim, irdiler kılurlar.” (Sağol 16)		Bakara 2/141 “Ol öğür i turur kim keçtiler. Anlarğa oğ ol nirse kim qazğandılar, tağı sizge ök ol kim qazğandınız. Tağı sorulmas siz ol nirsedin kim irdiler kılur.” (Sağol 17)			
Al-i İmran 3/89 “Meger anlar kim tevbe kıldılar andın songra ol tağı ongardılar.		Nur 24/5 “Meger anlar kim tevbe kıldılar andın song ol tağı ongardılar.			

Hâkikat üze Tangrı yarlıkağan, rahmet kılğan.” (Sağol 44)		Hâkikat üze Tangrı yarlıkağan, rahmet kılğan.” (Sağol 260)	
Hicr 15/29 “Ol vaqtın kim tüzettim anı tağı ürdüm aning içinge rûhumdın; tüşüng, anga secde kılğanlar .” (Sağol 189)		Sâd 38/72 ““Ol vaqtın kim tüzettim anı tağı ürdüm aning içinde rûhumdın; tüşüng, anga secde kılığlılar .” (Sağol 348)	
Hicr 15/57 “Aydı: “Ne ol tilekingiz, ay ıdılmışlar?” (Sağol 190)		Zariyat 51/31 “Aydılar: “Ne turur tilekingiz yâ işingiz, ay ıdılmışlar?” (Sağol 402)	
Hicr 15/58 “Aydılar: Biz ıddurulduq yazuq kılğan erenler tapa,” (Sağol 190)		Zariyat 51/32 “Aydılar: Biz ıdılduq yazuq kılğan erenler tapa,” (Sağol 402)	
Nahl 16/42 “Anlar kim şabr kıldılar tağı anlarning İdisi üze tevekkül kılurlar.” (Sağol 196)		Ankebut 29/59 “Anlar kim şabr kıldılar, tağı İdileri üze tevekkül kılurlar.” (Sağol 302)	
Şuârâ 26/8 “Hâkikat üze anıñ içinde nişân bar , tağı bolmadı üküşrekleri bitgenler.” (Sağol 273)	Şuârâ 26/67, 103, 121, 174 “Hâkikat üze anıñ içinde nişân, tağı bolmadı üküşrekleri bitgenler.” (Sağol 276, 277, 278, 280)	Şuârâ 26/190 “Hâkikat üze ol anıñ içinde nişân, tağı bolmadı üküşrekleri bitgenler.” (Sağol 281)	
Şuârâ 26/9 “Tağı hâkikat üze ol İding ol yinggen, rahmetlig .” (Sağol 273)	Şuârâ 26/68 “Tağı hâkikat üze İding ol yinggen, rahmet kılğan .” (Sağol 276)	Şuârâ 26/104, 122, 140, 159, 175, 191 “Tağı hâkikat üze İding ol yinggen, rahmetlig .” (Sağol 277-281)	
Şuârâ 26/171 “meger kırtğanı, kalğanlar içinde .” (Sağol 280)		Sâffât 37/135 “Meger bir qarı tışını, kalğanlardın .” (Sağol 342)	
Şuârâ 26/204 “ Bizim kınımuznı mu iwe tileyürler?” (Sağol 281)		Sâffât 37/176 “ Bizing kınımuznı mu iwe tileyürler?” (Sağol 343)	
Sâffât 37/78 “Tağı qoğduq aning üze, songlarında .” (Sağol 340)	Sâffât 37/108 “Tağı qoğduq aning üze, song-raqılar üze .” (Sağol 341)	Sâffât 37/129 “Tağı qoğduq aning üze, songraqılar içinde .” (Sağol 341)	
Zümer 39/1 “Kitābnung indürmeki, Tangrıdın yinggen, hikmet birle iş kılğan .” (Sağol 349)		Câsiye 45/2, Ahkaf 46/2 “Kitābnung indürmeki, Tangrıdın yinggen, hikmetlig ” (Sağol 382, 385)	

1.3. Cümle Düzeyinde Denklikler

Aşağıdaki örneklerde ise bütünü aynı anlama getiren farklı sentaktik ve morfemik kullanımlar sıralanmaktadır. Birimlerin bağım ve konumları değişirken aynı anlam işaretlenmektedir.

En'am 6/10 "Taķı maşhara kıldı yalawaçlar birle sindin aşnu; kapsadı anlarını kim maşhara kıldılar, anlardın, ol kim irdiler anıng birle maşhara kıılurlar. " (Sağol 91)	Enbiya 21/41 "Taķı maşhara kıldı yalawaçlar birle sindin aşnu; kapsadı anlarını <kim> maşhara kıldılar, anlardın, ol kim maşhara kıldılar anıng birle. " (Sağol 240)
Hûd 11/110 "Taķı birdük Mûsâğa kitâbnı, hilâf kıldı anıng içinde. Taķı eger bolmasa irdi kelime kim ozdı, İdingdin; hüküm kılingay irdi aralarında. Taķı hâķikât üze anlar, şek içinde andın, şeklig kılgan." (Sağol 166)	Fussilet 41/45 "Taķı birdük Mûsâğa kitâbnı, hilâf kıldı anıng içinde. Taķı eger ozmaduk bolsa irdi <kelime>, İdingdin; hüküm kılingay irdi aralarında. Taķı anlar şek içinde andın, şeklig." (Sağol 367)
Hicr 15/40 "meger kıllarınıgı anlardın hâliş kıılınışlar. " (Sağol 348)	Sâd 38/83 "meger anlardın hâliş kıılınış kıllardın. " (Sağol 348)
Müminun 23/6 "Meger cüftleri üze, yâ ol nirse üze kim erklendi sağ eligleri. Hâķikât üze anlar malamât kıılınışlarıng önginleri. " (Sağol 253)	Mearic 70/30 "Meger cüftleri üze, yâ ol kim erklendi sağ eligleri. Anlar malamât kıılınış ırmezler. " (Sağol 451)
Tûr 52/19 "Ying taķı içing, singitlig bol-sun, munung birle kim kıılır irdingiz." (Sağol 404)	Mürselât 77/43 "Ying taķı içing, singitlig, munung birle kim kıılır irdingiz." (Sağol 465)

1.4. Seçimlik Ögeler

Cümlelerin temel kurucu ögesi/öğeleri ile ilgili farklı görüşler bir yana bırakılırsa, söz ve ek düzeyindeki birimler için zorunluluk ve seçimlik durumlardan söz edilebilir ki eksilteli yapılar bu imkân dâhilinde gerçekleşmektedir. Cümlelerin zorunlu olmayan öğeleri, yalnızca yapısal düzeyde farklılığa sebep olan anlam ve yapı birimleridir. Bunlara ilişkin tasarruflar da mükerrer ayet tercümelerindeki farklılıkların sebeplerindendir. Örneğin; Bakara 2/162'de Ar. *hum* "onlar" için bir Türkçe eşlenik gösterilmemekle beraber bu unsurun yokluğu anlamda eksiklik oluşturmamaktadır. Tamlayan ekinin ise Arapça tamlama kuruluşunda zaten birimsel bir karşılığı yoktur. Tercümede ilgili ögeye yer verilmemesi, anlamı aksatmadığından bu ve benzeri örnekler, ihmal olarak değil; denklik dâhilinde seçimlik uygulamalar olarak değerlendirilmiştir.

1.4.1. Özne

Bakara 2/162 “Câviđānalık hālında anıñ içinde. Yüngül kılınmas anlardın kın taķı mühlet birilmesler.” (Sağol 19)	Âl-i İmran 3/88 “Câviđānalar anıñ içinde. Yüngül kılınmas anlardın kın taķı anlar küyülmezler.” (Sağol 44)
Araf 7/45 “Anlar kim yığarlar, yā yığlurlar Tangrı yolındın taķı isteyürler anga, egrilikni. Taķı anlar ol cihānķa küfr ketürgenler.” (Sağol 111)	Hud 11/19 “Anlar üze yığarlar Tangrı-nın yolındın taķı isteyürler anga egrilik. Taķı anlar, ol cihānģa, anlar küfr ketür-genler.” (Sağol 158)

1.4.2. Tamlayan Eki

Araf 7/45 “Anlar kim yığarlar, yā yığlurlar Tangrı yolındın taqı isteyürler anga, egrilikni . Taqı anlar ol cihānķa küfr ketürgenler.” (Sağol 111)			Hud 11/19 “Anlar üze yığarlar Tangrı-nın yolındın taqı isteyürler anga egrilik . Taqı anlar, ol cihānga, anlar küfr ketürgenler.” (Sağol 158)			
Araf 7/122 “Müsānung taqı Hārūnnung İđisi .” (Sağol 117)			Şuara 26/48 “Müsānung taqı Hārūn İđisinge .” (Sağol 275)			
Tûr 52/41 “Yā anlarning katında mu örtüglüg, anlar bitiyürler?” (Sağol 405)			Kalem 68/47 “Yā anlar katında mu Levhü’l-Mahfûz, anlar bitiyürler?” (Sağol 447)			
Rahmân 55/13 “İğingiz ni’met-leri kayusını yalğanğa nisbet kıılır <siz>?” (Sağol 413) ⁸	Rahmân 55/16 “İğingiz ni’metle-rining kayusını yalğanğa nisbet kıılır siz?” (Sağol 413)	Rahmân 55/23, 26 “İçing-ning ni’metle-rining kayusını yalğanğa nisbet kıılır siz?” (Sağol 414)	Rahmân 55/38, 77 “İğingiz-ning ni’metle-rining kayusını yalğanğa nisbet kıılır siz?” (Sağol 414)	Rahmân 55/51, 69 “İğingiz-ning ni’metle-rining kayu birisini yalğanğa nisbet kıılır siz?” (Sağol 415)	Rahman 55/53, 57, 59, 61, 63, 65, 67 “İğingiz ni’metle-riniñ kayusın yalğanğa nisbet kıılır siz?” (Sağol 415)	Rahmân 55/55 “İğingiz ni’metle-riniñ kayusınğa yalğanğa nisbet kıılır siz?” (Sağol 415)
Vakıa 56/80 “İndürmek ‘ āamlarning erkligindin .’” (Sağol 418)			Hakka 69/43 “İndürmek ‘ āamlar erkligindin .’” (Sağol 449)			

⁸ Sağol’un (413) belirttiği üzere, muhtemelen aynı olduklarından Rahmân Sûresi’nde 18. ayet ve sonrakiler için tercüme yapılmamıştır.

1.4.3. Belirtme Durumu Eki

Bakara 2/134 “Ol bir ögür turur, keçtiler. Anlarğa oq ol kim qazğandılar taqı sizge ök anı kim qazğandingız. Taqı sorulmas siz ol nirsedin kim, irdiler qılur-lar.” (Sağol 16)	Bakara 2/141 “Ol ögürı turur kim keçtiler. Anlarğa oq ol nirse kim qazğandılar, taqı sizge ök ol kim qazğandınız. Taqı sorulmas siz ol nirsedin kim irdiler qılur.” (Sağol 17)
Araf 7/45 “Anlar kim yıgarlar, yā yıglurlar Tangrı yolındın taqı isteyürler anga, egrilikni . Taqı anlar ol cihānqa küfr ketürgenler.” (Sağol 111)	Hud 11/19 “Anlar üze yıgarlar Tangrı-nın yolındın taqı isteyürler anga egrilik . Taqı anlar, ol cihānga, anlar küfr ketür-genler.” (Sağol 158)

1.4.4. Şahıs Eki

Bakara 2/134 “Ol bir ögür turur, keçtiler. Anlarğa oq ol kim qazğandılar taqı sizge ök anı kim qazğandingız. Taqı sorulmas siz ol nirsedin kim, <i>irdiler</i> qılur-lar .” (Sağol 16)	Bakara 2/141 “Ol ögürı turur kim keçtiler. Anlarğa oq ol nirse kim qazğandılar, taqı sizge ök ol kim qazğandınız. Taqı sorulmas siz ol nirsedin kim <i>irdiler</i> qılur-lar .” (Sağol 17)
Meryem 19/37 “ <i>Hilāf</i> qılıştı ögürler, aralarındın.” (Sağol 224)	Zuhruf 43-65 “ <i>Hilāf</i> qılıştılar bölük bölük bolğanla<r> aralarında.” (Sağol 377)
Neml 27/3 “Anlar kim peyveste qılurlar namāznı taqı birürler zekātnı; taqı anlar, ol cihānqa, anlar yaqın bilürler .” (Sağol 283)	Lokman 31/4 “Anlar kim peyveste qılurlar namāznı taqı birürler zekātnı; taqı anlar, ol cihānga, anlar yaqın bilür .” (Sağol 309)

1.4.5. Şahıs Zamiri

Araf 7/15 “Aydı: “Hāqıqat üze sen, <i>mühlet</i> birilmişlerdin sen .” (Sağol 108)	Hicr 15/37 “Aydı: “Hāqıqat üze sen, <i>mühlet</i> birilmişlerdin .” (Sağol 190)	Sad 38/80 “Aydı: “Hāqıqat üze sen, <i>zamān</i> birilmişlerdin sen .” (Sağol 348)
---	--	--

1.4.6. Çokluk Eki

Müminun 23/31 “Andın song yarattuq songlarındın zamāne kişileri, önginler .” (Sağol 255)	Müminun 23/42 “Andın song yarattuq zamāne kişileri, öngin .” (Sağol 255)
---	---

Kasas 28/62 “Taķı ol kün kim kıkrar an-larını, taķı aytur: “Ėayda benim ķolda-şım , anlar kim sizer irdingiz?” (Sağol 295)	Kasas 28/74 “Taķı ol kün kim kıkrar an-larını, taķı aytur: “Ėayda benim ķoldaş-larım , anlar kim sizer irdingiz?” (Sağol 296)
Hakka 69/34 “Taķı yöndermez irdi dervişlerning ta‘āmi üze.” (Sağol 449)	Maun 107/3 “Taķı yöndermez irdi dervişning ta‘āmi üze.” (Sağol 449)

1.4.7. Kim

Bakara 2/134 “Ol bir ögür turur, keçti-ler. Anlarğa oķ ol kim kazğandılar taķı sizge öķ anı kim kazğandingiz. Taķı so-rulmas siz ol nirsedin kim, irdiler kı-lur-lar.” (Sağol 16)	Bakara 2/141 “Ol ögürı turur kim keçti-ler. Anlarğa oķ ol nirse kim kazğandılar, taķı sizge öķ ol kim kazğandınız. Taķı sorulmas siz ol nirsedin kim irdiler kı-lur.” (Sağol 17)
---	---

1.5. İhmallerle Aktarılanlar

Arapça metinde bir birim karşılığı olduğu hâlde Türkçe tercümede gös-terilmeyen bir grup örnek, tercümede ihmaller olarak değerlendirilmiştir. Bu ihmallerin anlamı değıştirmemekle beraber eksilttiğı söylenebilir. Bununla be-raber bunlar birer eksilti değıl eksikliklerdir. Seçimlik öğeler olarak değerdendir-i-len örneklerde tercümeden bağımsız olarak kurulacak cümlede de söz konusu öğelere dair bir tercih durumu mümkün iken bu başlıkta gösterilen örneklerde anlamı başka yöne çevirmeyen tasarruflar söz konusudur.

Ėl-i İmrân 3/182 “Ol aning birle kim bu-run kiçürdi eligleringiz. Taķı Ėaķıķat üze Tangrı irmez küç kılgan Ėullarğa.” (Sağol 52)	Enfal 8/51 “Ol munung birle kim aşnu kiçürdi eligleringiz, Ėaķıķat üze Tangrı, irmez küç kılgan Ėullarğa.” (Sağol 130)
Araf 7/107 “ Taķı kemişti tayaķını, ol vaķtın ol uluğ yılan açuķ.” (Sağol 116)	Şuârâ 26/32 “Kemişti tayaķını, ol vaķtın ol uluğ yılan açuķ.” (Sağol 274)
Tevbe 9/33 “Ol ol kim ıddı yalawaķını köni yol birle taķı Ėaķnung dini birle; munung üçün kim yârı birse dın üze ķamuğı, eger niçeme yigrense müşrik-ler.” (Sağol 136)	Saff 61/9 “Ol ol kim ıddı yalawaķını, köni yol birle taķı râstlık dini birle, mu-nung üçün kim Ėâlib kılsa dın üze ķamuğı, taķı eger yigrense ortak ķoşğanlar.” (Sağol 433)
Hûd 11/110 “Taķı birdük Mûsâğa kitābnı, Ėilāf kılındı aning içinde. Taķı eger bolmasa irdi kelime kim ozdı, İdingdin; Ėükm kılingay irdi aralarında. Taķı Ėaķıķat üze anlar, şek içinde andın, şeklig kılgan.” (Sağol 166)	Fussilet 41/45 “Taķı birdük Mûsâğa kitābnı, Ėilāf kılındı aning içinde. Taķı eger ozmaduķ bolsa irdi <kelime>, İdingdin; Ėükm kılingay irdi aralarında. Taķı anlar şek içinde andın, şeklig.” (Sağol 367)

Hicr 15/38 “bilinmiş künige tigrü.”” (Sağol 190)		Sad 38/81 “bilinmiş vaktning künige tigrü.”” (Sağol 348)	
Müminun 23/6 “Meger cüftleri üze, yâ ol nirse üze kim erklendi sağ eligleri. Hakikat üze anlar malamât kılınmışların-ning önginleri.” Sağol 253)		Mearic 70/30 “Meger cüftleri üze, yâ ol kim erklendi sağ eligleri. Anlar ma-lamât kılınmış irmezler.” (Sağol 451)	
Müminun 23/26 “Aydı: “İdim! Yârî bir-gil manga, yalğanga nisbet kılğaylar mini.”” (Sağol 255)		Müminun 23/39 “Aydı: “İdim! Yârî bir-gil manga, munung birle kim yalğanga nisbet kıldılar mini.” (Sağol 255)	
Müminun 23/31 “Andın song yarattuğ songlarındın zamâne kişileri, önginler.” (Sağol 255)		Müminun 23/42 “Andın song yarattuğ zamâne kişileri, öngin.” (Sağol 255)	
Şuârâ 26/107, 162 “ Hakikat üze men sizge yalawaç amānatlıg.” (Sağol 277, 280)		Şuârâ 26/125 “Men hakikat üze sizge yalawaç amānatlıg.” (Sağol 278)	
		Şuârâ 26/143, 178 “Men sizge yalawaç amānatlıg.” (Sağol 279, 280)	
Şuârâ 26/109 “Taķı tilemez men sizdin , anıñ üze yanutdın. Ermez yanutum, meger ‘ālamlarınñ erkligi üze.” (Sağol 277)	Şuârâ 26/127, 145 “Taķı tilemez men sizdin , anıñ üze yanutdın. İrmez yanutum, meger ‘ālamlarınñ erkligi üze.” (Sağol 278, 279)	Şuârâ 26/164 “Taķı tilemez men sizdin , anıñ üze yanutdın. İrmez yanutum, meger ‘ālamlarınñ erkligi üze.” (Sağol 280)	Şuârâ 26/180 “Taķı tilemez men anıñ üze yanutdın. İrmez yanutum, meger ‘ālamlarınñ erkligi üze.” (Sağol 280)
Neml 27/81 “Taķı irmez sen közsüzler-ning köndürgeni, azğunluķlarındın. Eşit-türmes sen meger ol kim irsege kim biter āyatlarımızğa, anlar boyun sügenler.” (Sağol 288)		Rûm 30/53 “Taķı irmes sen közsüzler-ning köndürgeni, azğunluķlarındın; işit-türmes sen, meger ol kim irsege kim imān ketrür āyatlarımızğa, taķı anlar boyun sügenler.” (Sağol 308)	

1.6. Genişletilerek Aktarılanlar

Bazı ayetler aktarılırken açıklayıcı yahut vurgulayıcı eklemelere rastlanmaktadır. Müminun 23/43'te “belirlenmiş zaman” anlamındaki *vakt* kelimesi için Hicr 15/5'te “belgölüg” nitelemesiyle yapılan tercümede, vurgu kastı yahut Ar. *ecel* kelimesinin aktarımıyla ilgili bir tercih söz konusu olmalıdır. Mükerrer ayetlerin Türkçe tercümelemleri, kendi içinde karşılaştırıldığında bir ek-silti yapıldığı şeklinde anlaşılabilecek ikinci örnekte, aslında, Arapça cümle-deki ‘*alā* “üzerine, üzerinde” biriminin tercümede serbest davranılarak

koşutluğa aykırı; fakat anlama uygun bir biçimde tekrarlandığı görülmektedir. Üçüncü örnekte de yine anlamı etkilemeyecek benzer bir tasarrufla bulunulmuştur.

Hicr 15/5 “Ozmas ögürdin, belgölüg vaktını ; tağı song qalmaslar.” (Sağol 188)	Müminun 23/43 “Ozmas bir ögürdin vaktını tağı qalmaslar.” (Sağol 255)	
Müminun 23/6 “Meger cüftleri üze, yâ ol nirse üze kim erklendi sağ eligleri. Haqıqat üze anlar malamât kılınmışların önginleri.” Sağol 253)	Mearic 70/30 “Meger cüftleri üze, yâ ol kim erklendi sağ eligleri. Anlar malamât kılınmış irmezler.” (Sağol 451)	
Şuârâ 26/9 “Tağı haqıqat üze ol İding ol yinggen, rahmetlig.” (Sağol 273)	Şuârâ 26/68 “Tağı haqıqat üze İding ol yinggen, rahmet kılğan.” (Sağol 276)	Şuârâ 26/104, 122, 140,159, 175, 191 “Tağı haqıqat üze İding ol yinggen, rahmetlig.” (Sağol 277, 278, 279, 279, 280, 281)

2. Farklılıklar

Denkliklerde aynı/yakın anlamların farklı yapılar üzerinden ifadesi; farklılıklarda ise aynı Arapça ifadenin farklı anlamlara gelecek şekilde tercümesi söz konusudur.

2.1. Zaman Çekimi Farklılıkları

Bazı mükerrer ayetlerdeki fiil çekiminin zaman işaretleyicisi tercümeyle farklılıkla yansımıştır:

En'am 6/4 “Taķı kelmez anlarġa āyat-dın, anlarınġ İdisining āyatlarındın meger irdiler andın yüz ewürgenler.” (Saġol 90)	Yasin 36/46 “Taķı kelmedi anlarġa nişāndın, anlarınġ İdisining nişānlarındın meger irdiler andın yüz ewürgenler.” (Saġol 335)	
Araf 7/183 “Taķı mühlet birgey miz anlarġa, ĥaķīkat üze hiyelim küçlüġ.” (Saġol 123)	Kalem 68/45 “Taķı mühlet birür men anlarġa, ĥaķīkat üze benim keydim ingen küçlüġ.” (Saġol 446)	
Yûnus 10/48 “Taķı ayturlar: “Ķaçan bu va'de, eger ersengiz rāst ayġanlar?”” (Saġol 151)	Enbiyâ 21/38, Yâsîn 36/48, Mülk 67/25 “Taķı ayturlar: “Ķaçan bu va'de, eger irsengiz rāst	Neml 27/71, Sebe 34/29 “Taķı ayturlar: “Ķaçan bu va'de, eger irdingiz irse rāst ayġanlar?”” (Saġol 288, 325)

	ayğanlar?"" (Sağol 240, 335, 444 ⁹)	
Müminun 23/26 “Aydı: “İdim! Yārī bir-gil manga, yalğanğa <i>nisbet kılğaylar</i> mini.” (Sağol 255)	Müminun 23/39 “Aydı: “İdim! Yārī bir-gil manga, munung birle kim yalğanğa <i>nisbet kıldılar</i> mini.” (Sağol 255)	

2.2. İstem Farklılıkları

Bu örnekleri, Türkçe hâl eklerinin görev bakımından ortaklaşmalarının yanı sıra tercümenin Arapça metne paralel sürdürülme çabası ile değerlendirmek mümkündür.¹⁰

Hicr 15/29 “Ol vaktın kim tüzettim anı taķı <i>ürdüm anıing içinge rūhumdın</i> , tüşüng, anga secde kılğanlar.” (Sağol 189)	Sâd 38/72 “Ol vaktın kim tüzettim anı taķı <i>ürdüm anıing içinde rūhumdın</i> , tüşüng, anga secde kılğılılar.” (Sağol 348)
Nahl 16/55 “Munung üçün kim <i>küfr ke-türseler, ol nirse birle kim birdük anlarğa</i> . Menfa’ at alıng, bilgey siz.” (Sağol 197)	Rum 30/34 “Munung üçün kim <i>küfr ke-türseler, ol nirsege kim birdük anlarğa</i> . Asıg alıng, bilgey siz.” (Sağol 306)
Meryem 19/37 “Hilâf kılıştı öğürler, <i>aralarındın</i> .” (Sağol 224)	Zuhruf 43-65 “Hilâf kılıştılar bölük bölük bolğanla<r> <i>aralarında</i> .” (Sağol 377)
Tûr 52/40 “Yā tiler mü sen <i>anlardın</i> yanut, <i>anlarğa</i> lâzım bolğan nirsedin basılmışlar?” (Sağol 405)	Kalem 68/46 “Yā tiler mü sen <i>anlarğa</i> ter, <i>anlar</i> ğarâmetdin basıķmışlar?” (Sağol 447)

2.3. Kelimelerin Farklı Anlamlarına Göre yahut Farklı Anlamalarda Aktarılması

Aşağıdaki örneklerden ilkinde tercüme, Ar. *sebeha* fiilinin “çökmek, yere serilmek” anlamıyla değil “sabahlamak” anlamıyla yapılmış olup burada anlamı değiştiren bir yanılgıdan söz edilebilir. İkinci ve dördüncü örnekler, “anmak, hatırdı tutmak” anlamındaki fiillerin metaforik kullanımına¹¹ dair bir

⁹ “Taķı aytur<lar>: “Kaçan bu va’de, eger *irsengiz* râst ayğanlar?"" (Sağol 444)

¹⁰ Sağol da doktora tez çalışmasındaki “Metnin Çevirisi ve İfadesiyle İlgili Bir Kaç Husus” başlığı altında cümle unsurlarının dizilişi, fiil-meful, hatalar ve kıraat farklılıklarına ilişkin birtakım hususlara dikkat çekmiştir. Fiillerin farklı mefullerle görüldüğünü söylerken hata ve dikkatsizlik ihtimallerinin yanında muhtelif ağızlarla ilgili çeşitliliğin metne yansımaları da düşünmüştür. Sağol’un birbirinden bağımsız ayetler için yaptığı değerlendirme, bu bölümdeki örnekler için de göz önünde bulundurulmalıdır (Sağol XLVII-LV)

¹¹ “İbret ve öğüt alma, tezekkür faaliyetinin sonucudur.” (Bilgiz 215).

tercihle açıklanabileceği gibi; Ar. *cennet* için *uçmak* ve *büstân* kullanımları da bu kabildendir.

Araf 7/78 “Taķı tuttı anlarını ol ün kim anının birle yir teprenür taķı irtelediler sarâyları içinde çokğanlar .” (Sağol 114)	Araf 7/91 “Tuttı anlarını ol ün kim anının birle yir teprenür, boldılar sarâyları içinde çokğanlar .” (Sağol 115)
Şuârâ 26/172 “Andın song yoķattuķ ön-ginlerini .” (Sağol 280)	Sâffât 37/136 “Andın song yoķattuķ songrakılar içinde.” (Sağol 342)
Sad 38/87 “İrmez ol, meger zıkr ‘âlemlerge.” (Sağol 349)	Tekvir 81/27 “İrmez ol, meger ögüt ‘âlemlarğa.” (Sağol 473)
Tûr 52/40 “Yâ tiler mü sen anlardın yanut , anlarğa lâzım bolğan nirsedin basılmışlar?” (Sağol 405)	Kalem 68/46 “Yâ tiler mü sen anlarğa ter , anlar ğarâmetdin basıķmışlar?” (Sağol 447)
Kamer 54/17, 22 “Taķı âsân kılduķ Ķur’ânı, öğüt almaķğa. Bar mu angğandın ?” (Sağol 411)	Kamer 54/32, 40 “Taķı âsân kılduķ Ķur’ânı, öğüt almaķğa. Bar mu ögüt alğandın ?” (Sağol 411)
Hakka 69/22 “Yüksek büstân içinde,” (Sağol 449)	Gaşiye 88/10 “Yüksek uçmak içinde.” (Sağol 480)
Naziat 79/33 “Menfa’at üçün, sizge taķı cânvarlarıngızğa .” (Sağol 469)	Abese 80/32 “Menfa’at birmek üçün sizge taķı kölikleringizge .” (Sağol 471)

2.4. Baēlam-İçerik Uyumsuzlukları

İlgili ayette meleklerle soruyu soran yalnızca İbrahim Peygamber olup tercümenin de tekil şahısla aktarılması beklenmektedir.

Hicr 15/57 “ Aydı : “Ne ol tilekingiz, ay ıdılmışlar?” (Sağol 190)	Zariyat 51/31 “ Aydılar : “Ne turur tilekingiz yâ işingiz, ay ıdılmışlar?” (Sağol 402)
---	---

2.5. Kaynak Dil- Hedef Dil Farklılıkları

Bazı mükerrer ayet tercümelerinde, Arapça ile Türkçe arasındaki söz dizimsel farklılık, öge dizilişleri üzerinden belirginleşmektedir. Örneğin, *şabrun cemîl* ibaresi, Yusuf 12/18’de *sabr körklüg*; aynı surenin 83. ayetinde ise *körklüg sabr* biçiminde aktarılmıştır. Kelime kelime tercümenin Türkçenin istem özellikleri doğrultusunda değiştirildiği bir örnekte de cümlelerin Arapça-sında işaretlenmeyen belirtme durumuna yer verilmiştir: Ar. *mâ kesebtum* / Tü. *anı kim kazğandınız*.

Bakara 2/134 “Ol bir öğür turur, keçtiler. Anlarğa oķ ol kim kazğandılar taķı	Bakara 2/141 “Ol öğürî turur kim keçtiler. Anlarğa oķ ol nirse kim kazğandılar,
---	---

sizge ök anı kim kazgandingiz. Taķı sorulmas siz ol nirsedin kim, irdiler kılurlar.” (Sağol 16)	taķı sizge ök ol kim kazgandınız. Taķı sorulmas siz ol nirsedin kim irdiler kılur.” (Sağol 17)
Yusuf 12/18 “[A]ydı: “Āsān kılı birdi sizge özleringiz, işni; şabr, körklüg. ” (Sağol 169)	Yusuf 12/83 “Aydı: “Āsān kılı birdi sizge özleringiz, işni; körklüg şabr. ” (Sağol 175)
Hicr 15/40 “meger kullaringni anlardın ħāliš kılınmışlar. ” (Sağol 348)	Sād 38/83 “meger anlardın ħāliš kılınmış kullardın. ” (Sağol 348)
Şuārâ 26/2 “Ol, açuk kitābning āyatları. ” (Sağol 273)	Kasas 28/2 “Ol, kitābning āyatları açuk. ” (Sağol 290)
Şuārâ 26/153 “Aydılar: Ĥaķikāt üze sen, siħr kılınmışlardın sen. ” (Sağol 279)	Şuārâ 26/185 “Aydılar: “Ĥaķikāt üze sen, sen siħr kılınmışlardın.”” (Sağol 280)
Sāffāt 37/ 40, 128, 160 “Meger Tangrıning ħāliš kulları. ” (Sağol 338)	Sāffāt 37/74 “Meger Tangrıning kulları, ħāliš kulları. ” (Sağol 340)
Tûr 52/40 “Yā tiler mü sen anlardın yanut, anlarğa lâzım bolğan nirsedin basılmışlar?” (Sağol 405)	Kalem 68/46 “Yā tiler mü sen anlarğa ter, anlar ġarāmetdin basıķmışlar?” (Sağol 447)

2.6. Açıklama ve Ekleme Beraberinde Aktarılanlar

Tercümeyle *yā, yā‘nī* gibi bağlaçlarla eklenen açıklamalar ile Şuara 26/48 örneğinde olduğu gibi bağlama uygun olacak şekilde cümleyi sürdürmek üzere Arapça metinden bağımsız yapılan eklemeler burada sıralanmıştır.

Araf 7/108 “Tarttı ya‘nī çıkardı elgini, ol uğurda ol aķ bakğanlarğa.” (Sağol 116)	Şuārâ 26/33 “Taķı tarttı elgini, ol vaktın ol aķ bakğanlarğa.” (Sağol 274)
Araf 7/45 “Anlar kim yıġarlar, yā yıġlurlar Tangrı yolından taķı isteyürler anga, egrilikni. Taķı anlar ol cihānķa küfr ketürgenler.” (Sağol 111)	Hud 11/19 “Anlar üze yıġarlar Tangrınnın yolından taķı isteyürler anga egrilik. Taķı anlar, ol cihānģa, anlar küfr ketürgenler.” (Sağol 158)
Araf 7/122 “Mūsānıng taķı Hārūnnıng İđisi. ” (Sağol 117)	Şuara 26/48 “Mūsānıng taķı Hārūn İđisinge. ” (Sağol 275)
Hicr 15/57 “Aydı: “Ne ol tilekingiz , ay ıdıılmışlar?” (Sağol 190)	Zariyat 51/31 “Aydılar: “Ne turur tilekingiz yā işingiz , ay ıdıılmışlar?” (Sağol 402)

Sonuç Yerine

Türkçe söz diziminin Arapça söz dizimi koşutluğunda bozulduğu ilk Kur'an tercümeleri üzerinden de sentaktik birimlere; yani cümlede anlamın örgütlenişine bakmak mümkündür. Bu bakış, mükerrer ayetler üzerinden gerçekleştirildiğinde ise bir mukayese imkânı çerçevesinde varılan birtakım sonuçlar şöyle sıralanabilir:

Aynı anlamı ifade etmenin yolları kişiden kişiye değişebileceği gibi, aynı kişinin farklı zamanlardaki tercihleri itibarıyla da çeşitlenebilir. Çalışmaya esas olan metinde ise müstensih'in farklı metinlerden yararlanmış olması da bir ihtimaldir.

Bir kutsal kitap tercümesinde mükerrer ifadelerin karşılaştırılması, dilin eş ve yakın anlamlı söz birliklerini işaretler. *Yād kıl-/ang-, la'net kılınmış/sürülmüş, müşrik/ortāk hoşgan, imān ketür-/bit-* gibi eşleşmeler, alıntılar ile Türkçelerinin anlamca denkliğini; *kurtga/kanı tışı, ögürler/bölük bölük bolganlar* eşleşmeleri Türkçe söz varlığının birbirinin açıklayıcısı yahut tarifi olması durumunu; *rahmetlig/rahmet kılğan, kalğanlar içinde/kalğanlardın* gibi karşılaşmalar morfemik yapıların işlevsel denkliğini örneklemektedir.

Cümle düzeyindeki denkliklerde Türkçenin matematiksel ve sondan eklemeli yapısı bir imkân olarak belirlemektedir. Örneğin; “*İdingdin <kelime> ozmaduk bof*” masının “*İdingdin kelime [...] ozdı bolma*” ması ile eş bir anlamı ifade edişi $(-2+3)=(3-2)$ matematiksel ifadenin denkliği gibidir.

Özne; belirtme, tamlayan ve çokluk eklerinin anlamı eksik bırakmayacak şekilde eksiltildiği, 3. şahsın çokluk işaretleyicisinin ihmal edildiği kullanımlar mükerrer ayetler bağlamında cümlelerin öğelerine ilişkin seçimlik tutumları örneklemekte olup bazı isimlerin çoğul biçimiyle tekil biçiminin birbirine denk düşecek şekilde kullanılması da bir seçimdir. Nitekim, Orhun Türkçesinde de örneklendiği üzere yalın hâldeki bir isim tekil ve çoğul anlamları aynı anda karşılayabilir.

Mükerrer ayetler arasında, denklik sınırlarında kalmak üzere, ihmaller ve eklemelerle izlenen ayrımlar ise malzemesi ve kelime kelime niteliği dolaşısıyla öngörülen tutuculuk içinde bile tercümedeki serbestiyi ortaya koymaktadır. Aynı serbesti, mütercim/müstensih'in metne açıklamalı müdahalelerinde bu kez daha çok farklılık niteliğiyle belirir.

Mükerrer ayetlerdeki istem çeşitlenmelerinin yanı sıra *şabr körklüg/körklüg şabr* örneğinde olduğu gibi dizilişe ilişkin tasarruflarda Arapça ile Türkçe arasındaki yapısal farklılıklar öne çıkmaktadır.

Bağlamın metinle uyummadığı bir örnek (Zariyat 51/31) için muhtemel sehiv ihtimali, zaman çekimi farklılıkları ve kelimelerin farklı anlamlarla aktarılması durumları için de düşünülebilir. Diğer taraftan, aynı Arapça kelimenin mükerrer ayetlerde *yanut* ve *ter* şeklindeki farklı tercümeleri bir tematik nöbetleşme örneğidir. *Yanut* da *ter* de birer karşılık olmak noktasında ortaktır;

ancak *ter* “iş gücünün karşılığı”; *yanut* ise “soru, istek yahut davranışın karşılığı”dır. Diğer taraftan *önginler/songrağılar*, *būstān/uçmağ*, *cānvar/kölik* koşutlukları da bu kabilden değerlendirilmeye müsaittir.

Bunlar ve mükerrer ayetler arasında farklılık olarak beliren durumlar tercümenin diğer metinlerle ilişkisine dair ihtimalleri de düşündürür.

EK: (Pak 33-34)

“Yazır:

1. *Müfsidlik ederek yeryüzünü fesada vermeyin.*
2. *Yeryüzünü fesadcılıkla berbad etmeyin.*
3. *Yeryüzünde müfsidlik ederek fenalık etmeyin.*
4. *Yeryüzünü ihtilâlcilikle fesada vermeyin.*
5. *Müfsidlikle yeryüzünü berbad etmeyin.*

Çantay:

1. *Yer yüzünde fesadçılar olarak taşkınlık yapmayın.*
2. *Yer yüzünde fesadçılar olup taşkınlık yapmayın.*
3. *Yer yüzünde fesadçılar olarak fenâlık yapmayın.*
4. *Yer(yüzün)de fesadçılar olarak bozgunculuk etmeyin.*
5. *Yer yüzünde fesadçılar olarak bozgunculuk yapmayın.*

Doğrul:

1. *Yeryüzünde fesat çıkararak âsî olmayın.*
2. *Yeryüzünde fesat çıkararak şımarmayın.*
3. *Ortalığı fesada vererek fenalık yapmayın.*
4. *Ortalığı fesada verip yeryüzünün düzenini bozmayın.*
5. *Yeryüzünde kötülük işleyerek, fesat çıkararak dolaşmayın.*

Yavuz:

1. *Kötülük ederek yeryüzünü fesada vermeyin.*
2. *Yeryüzünde fesad peşinde koşarak müfsidlik etmeyin.*
3. *Yeryüzünde fesad çıkararak fenalık etmeyin.*
4. *Yeryüzünü yağmacılıkla, ihtilâlcilikle fesada vermeyin.*
5. *Yeryüzünde fesadçılar olarak isyan etmeyin.*

Ateş:

1. *Yeryüzünde bozgunculuk yaparak (şuna buna) saldırmayın.*
2. *Yeryüzünde bozgunculuk yapıp karışıklık çıkarmayın.*
3. *Yeryüzünde bozgunculuk yaparak kötülük etmeyin.*
4. *Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın.*
5. *Yeryüzünde karışıklık çıkarıp bozgunculuk yapmayın.*

Davudoğlu:

1. *Yeryüzünde kötülük ederek fesad çıkarmayın.*
2. *Yeryüzünde fesadçılar olup taşkınlık yapmayın.*
3. *Yeryüzünde fesad çıkararak fenalık yapmayın.*
4. *Yeryüzünde fesadçılık yaparak azmayın.*
5. *Yeryüzünü fesadçılıkla berbat etmeyin.*

Özek-Gümüş-Dönmez:

1. *Sakin yeryüzünde bozgunculuk etmeyin.*
2. *Yeryüzünde fesatçılar olarak karışıklık çıkarmayın.*
3. *Yeryüzünde bozguncular olarak dolaşmayın.*

4. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak *karışıklık çıkarmayın*.
5. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak *karışıklık çıkarmayın*.

Esed:

1. Yeryüzünün yozlaşmasına ve çürümesine yol açarak *bozgunculuk yapmayın*.
2. Yeryüzünde bozgunculuk yapıp *karışıklığa yol açmayın*.
3. Kötülüğü yayarak yeryüzünde *karışıklık çıkarmayın*.
4. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak *karışıklık çıkarmayın*.
5. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak *kötülük işlemeyin*.

Yıldırım:

1. Sakın yeryüzünde fesat çıkararak *taşkınlık yapmayın*.
2. Bozgunculuk yaparak dünyada *karışıklık çıkarmayın*.
3. Ülkede müfsitlik ederek *fenalık yapmayın*.
4. Ülkede bozgunculuk yaparak *nizamı bozmayın*.
5. Ülkede fesatçılık yaparak *düzeni bozmayın*”

KAYNAKLAR

- Ağca, Esin. “Mukaddimetü’l-Edeb’de Leksik Denkler”. *X. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı*. Editör Ferruh Ağca ve Adem Koç. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları, 2019, ss. 7-11.
- Baş, Erdoğan. *Kur’an Üslûbunda Lâfzî Tekrarlar*. 2000. Marmara Ü, Doktora tezi.
- Bilgiz, Musa. “Kur’an’da Zikir Kavramının Anlam Alanı.” *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, no. 25, 2006, ss. 209-236.
- Eren, Cüneyt. “Kur’ân-ı Kerim’de Tekrar Olduğu İddiasının Belâgat Açısından Değerlendirilmesi.” *EKEV Akademi Dergisi*, c. III, no. 2, 2001, ss. 91-107.
- Gürsevin, Gürer. “Kutadgu Bilig’in Dilinde Lehçelerin Özellikleri: ‘Denk Çiftler.’” *Turkish Studies*, c. 2, no. 2, 2007, ss. 276-299.
- Kuybu Durmaz, Ebru. “Yûnus Emre Dîvanı’nın Bursa Nüshası’nda Denk Çiftler Üzerine Bir İnceleme”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c. 8, no. 110, 2020, ss. 307-316.
- Pak, Zekeriya. “Meâllerdeki Çeviri Sorunları Üzerine Bir Örnek: ‘Kur’an’da Aynı Anlamları İçeren Mükerrer İfade Kalıplarının Farklı Tercümesi.” *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, c. 17, no. 1, 2004, ss. 27-39.
- Sağol, Gülден. *Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur’an Tercümesi*. 1993, Marmara Ü, Doktora tezi.
- Şimşek, Yaşar. “Karahanlı ve Harezmi Türkçesinde Leksik Denk Çiftler.” *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, c. 64, no. 1, 2024, ss. 299-319.
- www.sozluk.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 21.10.2024).